

قیام عقل، جوشش عشق

www.ketab.ir

نویسنده

دکتر امیر یعقوبی

فهرست نویسی

عقوبی، امیر، ۱۳۶۲	سرشناسه
قیام عقل، جوش عشق / نویسنده امیر یعقوبی	عنوان و نام پدیدآوران
تهران، رشد فرهنگ، ۱۴۰۰	مشخصات نشر
۱۵۲ ص	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۲۲-۲۰۵-۴۹۲-۲	شابک
فیبا	وضعیت فهرست‌نویسی
کتابنامه:ص [۱۴۹]-۱۵۴	یادداشت
عارفان -- ایران -- سرگذشتهامه Mystics -- Iran -- Biography	موضوع
فیلسوفان اسلامی -- دیدگاه درباره عشق Muslim philosophers-- Views on love	موضوع
فیلسوفان اسلامی -- دیدگاه درباره عقل و ایمان Muslim philosophers -- Views on faith and reason	موضوع
PB۲۷۸	رده‌بندی کنگره
۳۹۷/۸۹۲	رده‌بندی دیویی
۸۶۹۵۱۳۰	شماره کتابشناسی ملی
فیبا	اطلاعات رکورد کتابشناسی

www.ketab.ir

این اثر مشمول قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ است. فردی که تمام یا بخشی از این اثر را بدون اجازه ناشر، حروف‌چینی، چاپ، فتوکی و انواع دیگر چاپ، عکس‌برداری، تبدیل به pdf، و به هر شکلی تکثیر، نشر، پخش و یا عرضه کند، در صورت آگاهی پدیدآورنده، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت و در هر صورت از نظر، اخلاقی، شرعی و قانونی غیرمجاز است.

استفاده علمی به شکل متعارف و با ذکر منبع مجاز است.

قیام عقل، جوشش عشق	:	نام کتاب
دکتر امیر یعقوبی	:	نویسنده
انتشارات رشد فرهنگ	:	صفحه‌آرایی
مهندس ریحانه رحیمی	:	طراح جلد
واصف	:	لیتوگرافی، چاپ و صحافی
اول - زمستان ۱۴۰۰	:	نوبت چاپ
۳۰۰ نسخه	:	شمارگان
۶۵۰۰۰ تومان	:	بها
وزیری	:	قطع

www.ketab.ir

فروش اینترنتی: roshdefarhang.ir

انتشارات رشد فرهنگ

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۵-۴۹۲-۲
ISBN: 978-622-205-492-2

کلیه حقوق این اثر برای ناشر و مؤلف محفوظ است
آدرس: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶
Email: roshdefarhang@yahoo.com

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	
۱۱	فصل یکم: منصور حلاج
۱۴	دیدگاه حلاج درباره عقل و عشق
۱۸	کرامات حلاج
۲۴	حافظ شیرازی
۲۵	عطار نیشابوری
۲۷	جایگاه عقل و عشق در انسان متعالی
۲۵	سهروردی
۳۵	فصل دوم: تاملی بر معنا و جایگاه مفاهیم عقل و عشق در عرفان اسلامی
۳۹	مفهوم عشق
۴۰	عقل و عشق در آیات و احادیث
۴۶	عقل
۴۶	روایات در مذمت عشق
۴۸	نحادی که در تأیید عشق مورد استفاده قرار می‌گیرد
۴۸	جایگاه عقل و عشق در ادبیات فارسی
۵۰	عشق مجازی
۵۲	عشق حقیقی یا عرفانی
۵۵	عشق از دیدگاه صوفیه
۷۴	عشق در عرفان اسلامی
۷۷	جدال عشق و عقل در عرفان اسلامی
۷۷	فصل سوم: آراء ابن عربی درباره عقل و عشق
۸۷	عقل از دیدگاه ابن عربی
۹۱	عقل اول
	مفهوم معرفت از نظر ابن عربی

مقدمه

در تاریخ عرفان اسلامی جدالی اساسی میان دو مفهوم عقل و عشق وجود دارد و در آراء بسیاری از متفکران به خصوص عارفان و فیلسوفان اسلامی و طرفداران آنها تاثیرات بسیاری داشته است. دو مفهوم عقل و عشق از مفاهیم مهم در آراء عارفان هستند اما هر یک از عارفان برای این مفاهیم تقسیمات مختلفی قائلند و اندیشه‌های آنان در این باب یکسان نیست. برخی آن دو را در جدال هم می‌دانند و طرفدار عشق هستند و برخی دیگر متکی به عقل. از سوی دیگر برخی معتقدند که اساس تفکر باید بر پایه مفهوم عشق باشد و برخی دیگر نیز منکر عقل هستند. این دو مفهوم در زندگی بسیاری از عارفان و فیلسوفان و اکثر مشاهیر ایران و جهان نقش موثری ایفا نموده است. مخالفت با عقل و تکیه بر مفهوم عشق در دیدگاه بسیاری از عرفا مطرح گردیده است. برای مثال برخی مطلق عقل را نفی نموده و از عشق دفاع می‌کنند و برخی دیگر عقل جزئی را نفی کرده و از عقل کلی دفاع می‌نمایند.

مفاهیم عقل و عشق در آرا مهم‌ترین عرفای اسلامی بارها و بارها در طول قرون گذشته مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است.

۱) عرفان = راه و روشی که در آن به استدلال عقلی اهمیت زیادی داده نمی‌شود و بر سیر و سلوک و رسیدن به حق تاکید دارد. در اصطلاح راه و روشی است که طالبان حق برای نیل به مطلوب و شناسایی حق بر می‌گزینند. شناسایی حق به دو طریق ممکن است: یکی به استدلال از اثر به موثر، از فعل به صفت، از صفت به ذات که مخصوص انبیاء و اولیاء و عرفا است. این معرفت شهودی هیچ کس را جز مجذوب مطلق دست نمی‌دهد، مگر به سبب طاعت و عبادت آشکار و پنهان، قلبی و روحی و جسمی. عرفان خود بر دو گونه یا دو بخش است: عرفان عملی، یعنی سیر و سلوک و وصول و فنا؛ عرفان نظری، یعنی بیان ضوابط و روش‌های کشف و شهود^۱.

۲) عقل = از مفاهیم مهم در افکار عارفان و فیلسوفان است که در نزد هر یک از آنان دارای جایگاه خاص و متفاوتی می‌باشد. نزد عرفا عقل چیزی است که بدان وسیله خدا را عبادت کنند. به قول بابا طاهر "العقل سراج العبودیه"، پس حق از باطل و طاعت از معصیت و علم از جهل بدان امتیاز نهاده شود. عقل دوگونه است: عقل معاش که محل آن سر است، عقل معاد که محل آن دل است^۲.

۱. لاهیجی، نسیب الدین محمد، شرح گلشن راز، ۱۳۲۱، مقدمه و تصحیح محمد رضا برزگر و عفت کرباسی، چاپ اول، تهران، انتشارات زوار، ص ۷ به بعد.

۲. شیخ ابوسعید، محمد بن منور مهبی، اسرار التوحید، ۱۳۳۴، به اهتمام دکتر صفاء تهران، ص ۲۱۵.